

SKUP 2008 – 4

Prosjekt:	Hvem drepte Martine?
Medarbeider:	Asbjørn Øyhovden og Connie Bentzrud
Publikasjon:	TV2 Nyhetene og TV2.no
Publisert:	April – oktober 2008
Medium:	TV
Tema:	Kriminalitet/samfunn

Metoderappor skup-prisen 2008

Hvem drepte Martine?

Manglende undersøkelser når små barn dør
Asbjørn Øyhovden og Connie Bentzrud

Side 2

PUBLISERT

Tv 2 Nyhetene 21. april – 22. oktober 2008

TV2.no i samme periode

Nyhetskanalen i samme periode

REDAKSJON

Tv 2 AS

Nyhetsredaksjonen

Postboks 7222

5020 Bergen

www.tv2.no

KONTAKTINFO

Connie Bentzrud

Mobil: 90626891

E-post: connie.bentzrud@tv2.no

Asbjørn Øyhovden

Mobil: 95702190

E-post: asbjorn.oyhovden@tv2.no

Side 3

Side 3

INNHOLD

Hvem drepte Martine

Litt historikk

Forslaget ingen ville ha

Martine-saken

Løftebrudd

Stortinget våkner

Dobbeltkonfrontasjoner

Studier av barnedødsfall

Spesielle erfaringer

side 4-5

side 6-7

side 8-9

side 10-11

side 12

side 13

side 13

side 14

side 15 Side 4

HVEM DREPTE MARTINE?

Ett år gamle Martine fra Hønefoss ble i september 2006 sendt til sykehus med livstruende skader. Hun hadde blitt levert til dagmammaen som vanlig på morgenen, men viste snart symptomer som kramper og bevisstløshet. Undersøkelsene på sykehuset viste at noen hadde påført henne store hodeskader i form av stump vold. Martine døde etter kort tid.

Mulige åsteder ble ikke sperret av umiddelbart for å sikre spor, slik man ville gjort i en hver sak der voksne dør under mistenkelige omstendigheter. Dermed gikk viktige spor tapt for all ettertid, og den som har forårsaket Martines død, er fortsatt på frifot.

Ett år gamle Josefine fra Fredrikstad ble funnet blek og uten pust i barnevognen sin. Tross alle forsøk fra mor og ambulanspersonell, var det ikke mulig å gjenopplive den lille jenta.

Åstedet der hun døde ble aldri undersøkt av noen, dermed har Josefines foreldre aldri fått svar på hvorfor barnet deres døde.

I Norge dør det mellom 30 og 50 barn under tre år hvert år. Likevel er det forbud mot umiddelbare, faste åstedsundersøkelser når små barn dør brått og uventet. TV 2 Nyhetene har avslørt at dette, som i Martines tilfelle, betyr at barnedrapsmenn går fri. I tillegg får mange foreldre, som Josefines, ikke en gang svar på hvorfor barnet deres døde.

Hvorfor blir ikke det viktigste tiltaket for å hjelpe foreldre og oppdage barnedrap umiddelbart innført, så lenge regjeringen gjentatte ganger har lovet at de vil etablere en slik ordning. Og hva er konsekvensene av regjeringens løftebrudd?

Disse spørsmålene har vært utgangspunktet for våre undersøkelser i 2008. Arbeidet er en fortsettelse av et tre år langt søkelys på forslaget om åstedsundersøkelsers rundreise i det norske helse- og justisbyråkratiet.

Årets søkelys har resultert i en rekke saker.

Vi har fortalt historien til to mødre som har mistet barna sine og opplevd at ingen undersøkte åstedene. Historiene om Martine som ble drept, og Josefine som døde uten at dødsårsaken er sikker. **Side 5 Side 5**

Vi har avdekket at en polititabbe førte til at åstedet der Martine døde ikke ble undersøkt umiddelbart. Og at dette er en viktig årsak til at gjerningsmannen er på frifot.

Vi har undersøkt konsekvensene av regjeringens tidsbruk og løftebrudd, og dokumentert at mellom fem og ti barnedrap ikke er oppdaget i tiden forslaget har vært under behandling i byråkratiet. Vi har også fortalt at 140 norske foreldre som har opplevd tragedien, og mistet barna sine brått og uventet, ikke har fått sikre svar på dødsårsak. Vi har fått bekreftet tidligere avsløringer om at forsinkelsene skyldes en strid mellom helsebyråkrater og justisbyråkrater om legerstaushetsplikt.

Vi har undersøkt forslaget vei gjennom høringsrunder og i Justisdepartementet. Og avdekket at regjeringen sendte et forslag ut på høring som faginstansene med kunnskap om barnedød mener er ubrukelig.

Vi har dokumentert at regjeringen har igangsatt en forskriftsendring i forbindelse med taushetsplikten for leger og helsepersonell som er fullstendig unødvendig, ifølge Justisdepartements Lovavdeling.

Og vi har skildret opprøret i regjeringspartiene på Stortinget etter våre historier. Noe som har fått som konsekvens at det nå endelig vil bli innført obligatoriske åstedsundersøkelser, utført av sakkyndige eksperter. Stikk i strid med regjeringens høringsforslag, der undersøkelsene skulle være frivillige og utføres av helsepersonell.

I arbeidet med serien har vi blant annet brukt følgende metoder:

- Søk etter skriftlig dokumentasjon
- Domsundersøkelser
- Kildesamtaler
- Tomannskonfrontasjoner
- Studier av barnedødsfall

LITT HISTORIKK 2004 - 2007

Høsten 2004 overleverte Professor Dr. Med Torleiv Rognum ved Rettsmedisinsk institutt rapporten Bedre undersøkelser ved sped- og småbarnsdød til riksadvokaten.

I en prøveperiode hadde fagfolk med både helsefaglig og politibakgrunn rutinemessig undersøkt alle åsteder hvor små barn døde. I rapporten ble det foreslått at slike undersøkelser skulle innføres som en fast ordning.

Vi avdekket at rapporten ved en misforståelse ble liggende hos riksadvokaten i nesten ett år, før den ble oversendt til helsemyndighetene.

Høsten 2005 ble det satt ned en arbeidsgruppe, ledet av Helsedirektoratets avdelingsdirektør Hans Petter Aarseth, som skulle se på mulige måter å gjennomføre åstedsundersøkelser på, med utgangspunkt i Rognums rapport.

I mandatet gitt av Helsedepartementet ble gruppen blant annet bedt om å vurdere taushetspliktproblematikken, altså om leger som undersøkte dødssted hadde mulighet til å videreformidle opplysninger videre til politiet.

Riksadvokaten var representert i gruppen, og vi kunne raskt konstatere at uenighet om legers taushetsplikt var en stor kontrovers i gruppen. Vi lagde i denne perioden en rekke reportasjer om temaet (se DVD saker fra 2006).

Mens riksadvokatens representant mente at helsepersonell hadde både plikt og rett til å gi opplysninger til politiet innenfor eksisterende lovverk, var Aarseth av en helt annen oppfatning. Han mente at legers taushetsplikt var til hinder for noen form for samarbeid, og at direktoratets tolkning av loven ga ham støtte for dette.

Vi kunne også fortelle at riksadvokatens representant allerede vinteren 2006 bad resten av arbeidsgruppen om en ekstern vurdering av lovverket, noe Aarseth konsekvent nektet.

Aarseth mente at det ikke var noen vits i å diskutere taushetspliktproblematikken videre, og fulgte da heller ikke mandatet som var gitt fra departementet.

I november 2006 var rapporten klar, og der ble det konkludert med at det var dissens i gruppen når det gjaldt vesentlige spørsmål.

Riksadvokatens representant understreket uenigheten ved å legge ved særmerknader til rapporten hvor han nok en gang bad om at det ble foretatt en ekstern vurdering av legers melde- og opplysningsplikt, kontra taushetsplikt innenfor gjeldene lovverk.

Riksadvokatens representant mente nok en gang at dagens lovverk klart ga leger slik adgang.

se link. Side 7 Side 7

Gruppens flertall med Aarseth i spissen, mente fremdeles at leger ikke kunne videreformidle opplysninger til politiet, og at det dermed var umulig å gjennomføre rutinemessige dødsstedsundersøkelser innenfor gjeldene lovverk.

I Helsedepartementet valgte man i første omgang å lytte til direktoratets lovtolkning, og det ble igangsatt arbeid med å lage en forskrift til loven om legers taushetsplikt, slik at leger med foreldrenes samtykke kunne gi viktige opplysninger videre til politiet.

Forskriftsendringsarbeidet ble iverksatt, og Helsedirektoratet fikk oppgaven med å se på hvordan en åstedsgruppe kunne organiseres forutsatt at forskriften ble vedtatt av Stortinget.

I et intervju vi gjorde med Sylvia Brustad og Knut Størberget høsten 2007, hevdet de at saken nå var løst, at det var satt av penger i budsjettet og at faste åstedsundersøkelser ville bli iverksatt allerede sommeren 2008.

Ordningen skulle da være frivillig, det vil si at barnets nærmeste selv kunne bestemme om en åstedsgruppe skulle undersøke dødsstedet. Unntak gjaldt kun der hvor det uten tvil var begått kriminelle handlinger.

Vi trodde dermed at saken var løst. **Side 8**

FORSLAGET INGEN VILLE HA

Etter mange års arbeid med temaet, tar vi ikke lenger noe for god fisk. Vi valgte derfor å følgedet videre arbeidet med forskriftsendring og realitetsbehandling med argusøyne.

Forslaget til forskriftsendring ble sendt ut på høring først i mai 2008, og lød som følger:

Forslag til endringer i forskrift 21. desember 2000 nr. 1378 om leges melding til politiet om unaturlig dødsfall og lignende

I Ny § 3 skal lyde: Dødsstedsundersøkelse i regi av helsetjenesten Observasjoner og funn ved dødsstedsundersøkelse i regi av helsetjenesten skal nedtegnes i avdødes journal. Ny § 4 skal lyde: Innholdet i meldeplikten Rettsmedisiner som obduserer avdøde har tilgang til all dokumentasjon av betydning for fastsetting av dødsårsak. Dette gjelder også dokumentasjon fra dødsstedsundersøkelse i regi av helsetjenesten. Viser det seg at dødsårsaken kan skyldes en straffbar handling, skal dokumentasjon som nevnt i første ledd utleveres til politiet. Les høringsnotat.

Høringsfristen var satt til 1. september samme år. Men ganske tidlig kunne vi avsløre at flere av interessegruppene ikke var blant høringsinstansene. Verken Rettsmedisinsk institutt eller Landsforeningen uventet barnedød ble invitert til å komme med høringsuttalelser før vi påpekte dette i et møte med daværende helseminister Sylvia Brustad.

Tidlig høst 2008 kom de første høringsuttalelsene. Ved å gå nøye gjennom disse, fant vi raskt ut at svært få av instansene var fornøyd med forslaget, tvert i mot hadde enkelte sterke innvendinger.

Blant andre var Datatilsynet svært kritiske til om slike undersøkelser kunne være i strid med EMK, og i tillegg kunne være grunnlovsstridige.

Likeledes var Legeforeningen i mot forslaget, det samme var politiet.

Men, det var ikke alle høringsssvarene som ble lagt ut på departementets hjemmeside. Blant annet savnet vi riksadvokatens svar. Først da vi tok personlig kontakt med riksadvokatembedte fikk vi deres svar.

I dette notatet påpekte riksadvokaten nok en gang uenigheten med direktoratet ved å vise til at de hadde bedt om en ekstern avklaring av gjeldene rett flere ganger.

Og det var i riksadvokatens høringsssvar vi, etter nøye gjennomlesning, fant en setning om noe som skulle vise seg å være svært vesentlig i saken. **Side 9 Side 9**

”Riksadvokaten legger til grunn at den avklaring som nå foreligger fra Lovavdelingen – relatert til forståelsen av helsepersonelloven § 24 og § 23 nr. 4 – formidles til Helsedirektoratet.”

Denne setningen innholdt for oss, som kjenner konflikten svært godt etter å ha fulgt saken tett i mange år, et klart spark til direktoratet. For selv om det i riksadvokatens høringssvar ble vist til at Helsedepartementet likevel i februar 2007 bad Justisdepartementets Lovavdeling om en vurdering av gjeldende rett, stod det ingenting om hva denne vurderingens konklusjon var. Men, ordene ”formidles til Helsedirektoratet” tydet klart på at Lovavdelingen trolig var enig med riksadvokaten i at gjeldene rett ga leger adgang til å videreformidle opplysninger til politiet i barnedrapssaker.

Vi tok umiddelbar kontakt med Justisdepartementet for å få ut denne avklaringen. Det viste seg at den var helt fersk, og den var på det tidspunkt ikke å finne noe sted i postjournalene som vi rutinemessig sjekker flere ganger i uken.

Men, departementet var lite samarbeidsvillige. Da vi skjønnte at de var interessert i å trenere saken, tok vi direkte kontakt med riksadvokatens kontor. Der fikk vi den ut, og ganske riktig viste det seg at vi hadde rett i våre antakelser.

I Lovavdelingens avklaring heter det blant annet:

- I de tilfellene der det foreligger mistanke om at foreldre eller andre ved mishandling eller vold har forårsaket et barns død, vil etter vårt syn vilkårene (for utlevering av opplysninger til politiet) være oppfylt. Vi kan derfor ikke slutte oss til Sosial- og helsedirektoratets vurdering i rapporten ”Dødsstedsundersøkelser ved plutselig uventet barnedød” når det på side 31 uttaler at ”ved plutselig uventet barnedød kommer som hovedregel ikke § 23 nr 4 til anvendelse” fordi det ikke foreligger fare for skade.

For oss var dette oppsiktsvekkende nyheter. I avklaringen fra Lovavdelingen kom det klart fram flere steder, at en forskriftsendring var helt unødvendig fordi gjeldende rett tillater at leger gir opplysninger videre til politiet.

Likeledes slo avklaringen fast at Helsedirektoratet og Hans Petter Aarseths tolkning av loven hadde vært feil fra dag en.

Dermed var det duket for en reportasjeserie som gikk over flere dager, både på tv (se dvd) og på nett. Side 10

Da statsadvokaten i Oslo henla etterforskningen av Martine-saken på bevisets stilling, besluttet vi å gjøre en undersøkelse.

Vi hadde fulgt etterforskningen tidligere og gjort en omfattende kartlegging av henlagte barnevolds- og drapssaker. Dette er den eneste kartleggingen som er gjort av slike saker i Norge og dokumenterer at 42 prosent av alle anmeldte saker om vold mot barn blir henlagt.

Vi skjønnte at det nok engang så ut til at en barnedrapsmann i landet vårt kunne gå fri.

Vi ønsket å få tydelige svar på to spørsmål i Martine-saken.

Kan det finnes andre mulige gjerningspersoner enn dagammaen?

Når ble mulige åsteder undersøkt?

Statsadvokaten i Oslo ønsket ikke å begrunne henleggelsen med noe mer detaljert enn at bevisene var for dårlige.

Vi forsto at vi måtte ha innsyn i det hemmeligstemplede sakkyndige rapportene for å kunne få detaljerte svar på hvorfor saken ble henlagt.

Via kilder vi ikke kan røpe fikk vi navnene på de som hadde skrevet rapportene.

De har ikke lov til å referere innholdet. Likevel klarte vi etter intensiv jobbing å få referert hovedfunnene i de fire sakkyndig-rapportene som var grunnlaget for henleggelsen. Vi fikk resultatene av tre personer under løfte om kildevern.

Og de tre ga oss resultatene uavhengig av hverandre.

Årsaken til at vi fikk opplysningene er at vi i fire år har jobbet med barnemishandlingssaker. Kildene hadde tillitt til at vi behandlet opplysningene vi fikk med omhu og de hadde alle et ønske om at saken ble opplyst journalistisk.

Det viste seg at tre sakkyndige, to norske og en dansk rettsmedisiner, mente skadene på Martine med høy sannsynlighet oppsto i timene hun var hos dagammaen. De fastslo at hodeskadene var så omfattende at de måtte ha ført til at jenta fikk symptomer like etter at volden ble påført, og at hun raskt må ha gått inn i bevisstløs tilstand.

Den fjerde sakkyndige, som er en av Norges fremste eksperter på barnedødsfall, var stort sett på linje med de tre andre sakkyndige. Men han mente forskning viser at barn som påføres grov vold mot hodet eller filleristes i enkelte tilfeller kunne fungere ganske normalt i timevis etter skadetidspunktet. Han åpnet for at det var en mulighet for at skadene ble påført Martine før hun ble levert til dagammaen.

Og det var altså mer enn ett mulig åsted.

MARTINE-SAKEN

Vi ringte politiet på Hønefoss og spurte om mulige åsteder der Martine var blitt utsatt for vold umiddelbart hadde blitt sikret og undersøkt.

Politiet svarte at det ble gjort en slags åstedsundersøkelse av dagmammaens hus. Den skjedde ved at en polititjenestemann uten spesiell kompetanse på åstedsgranskning gikk rundt i huset og kikket etter mulige spor. Han fant ingenting.

Politiet bekreftet at det ikke ble gjort en profesjonell åstedsundersøkelse før tre dager etter at Martine ble funnet. Og det gikk fire dager før det ble gjort åstedsundersøkelse hjemme hos foreldrene.

Våre tidligere studier av temaet har lært oss at en åstedsundersøkelse er helt avgjørende i politiets arbeid med å finne fram til en gjerningsperson. For i disse sakene er det ofte mer enn en voksenperson som har vært sammen med barnet når skadene har oppstått. Det er også vanlig at alle som har vært i nærheten av barnet nekter for å ha påført det skade.

Dermed er tekniske bevis ofte helt avgjørende for å kunne finne en gjerningsperson. Minst like viktig er det å kunne konstatere skadetidspunktet. Og også her er en umiddelbar åstedsundersøkelse helt avgjørende. I Martine-saken kunne et sikkert skadetidspunkt bidratt til å avklare om jenta ble utsatt for vold hjemme hos foreldrene eller hos dagmammaen. Vi kontaktet også flere eksperter på etterforskning av barnedrap, både i politiet og utenfor. De var samstemte i sin oppfatning. At åstedet ikke umiddelbart ble undersøkt var en polititabbe og trolig hovedårsaken til at saken ble henlagt.

Etter våre reportasjer ble saken behandlet hos riksadvokaten. Det endte med at han beordret ny etterforskning av saken. Det har han gjort i seks lignende saker på bakgrunn av oppslag i TV2 Nyhetene de siste fire årene. Tre av dem har ført til fellende dom. **Side 12**

LOFTEBRUDD

Etter at det var dokumentert at regjeringen ikke klarte å holde tidsplanen for innføring av åstedsundersøkelser stilte vi to spørsmål:

Hvor mange barnedrap er ikke blitt oppdaget pga konflikter i byråkratiet og sommel fra regjeringen?

Hvor mange foreldre har ikke fått svar på dødsårsak pga sommelet?

Det første spørsmålet var det vanskeligste å finne svar på. Vi valgte å ta utgangspunkt i årene det ble gjort åstedsundersøkelser i Norge som et prøveprosjekt og sammenholde opplysninger derfra med situasjonen i årene regjeringen har hatt mulighet til å handle. Vi fikk bekreftet at åstedsgranskerne hadde oppdaget åtte saker med mistanke om omsorgssvikt/mishandling i prøveperioden. Gjennom kontakt med Rettsmedisinsk Institutt fikk vi tilgang til parallell statistikk for årene regjeringen ikke har innført åstedsundersøkelser. Den viste at det i denne perioden kun ble oppdaget et tilfelle av dødsfall som skyldtes omsorgssvikt/mishandling. Vi diskuterte resultatene med både professor Torleiv Rognum og Dr. Med. Jens Grøgaard ved Ullevål Sykehus. Begge mente det var klart belegg for å konkludere med at mellom fem og ti barnedrap ikke er oppdaget fordi åstedene ikke er blitt gransket de siste fire årene. Sommel fra regjeringen har altså ført til at opptil ti barnedrap ikke er oppdaget i landet vårt.

Vi gjennomgikk også tallene for hvor mange barn som har dødd plutselig og uventet i perioden regjeringen ikke har handlet, i samarbeid med eksperter på barnedødsfall. Til sammen dreiet det seg om 140 barn. Foreldrene deres har ikke fått svar på sikker dødsårsak på grunn av regjeringens sommel.

For å framstille faktaavsløringen vi nå hadde i en TV-sak så vi at vi var avhengige av et case. Og siden vi hadde brukt Martine-saken for å illustrere at barnedrapsmenn går fri pga mangel på åstedsundersøkelser bestemte vi oss for å forsøke å finne en familie som hadde mistet et barn uten at det var mistanke om kriminalitet. For flertallet av de som er rammet av regjeringens sommel er foreldre som mister barna sine der det ikke er mistanke om kriminalitet. Men hvor mangel på åstedsundersøkelse gjør at de ikke får svar på dødsårsak.

Vi kontaktet Landsforeningen uventet barnedød og de hjalp oss med å finne en familie vi kunne kontakte. Sik kunne vi fortelle om lille Josefine som ble funnet uten pust i barnevognen sin og som døde. Og slik kunne vi sette en enkelt mor opp mot de generelle opplysningene om konsekvensene av løftebruddet til regjeringen.

Vi konfronterte Helseminister Sylvia Brustad med våre funn. For første gang innrømmet hun at våre avsløringer om taushetspliktbråket mellom helsebyråkrater og riksadvokaten var en viktig årsak til forsinkelsene. Og vi synes hennes reaksjon da vi la fram vår undersøkelse var svært talende. Hun sa hun ikke kunne svare da vi konfronterte henne med at opp til ti barnedrap ikke oppdages fordi regjeringen har somlet med å innføre åstedsundersøkelser. **Side**

STORTINGET VAKNER

Etter våre saker om den byråkratiske prosessen som dokumenterte at regjeringen har somlet og latt seg styre av helsebyråkrater, våknet regjeringspartiene på Stortinget. Vi fikk tips om at justispolitikkerne og helsepolitikkerne i Ap, Sp og SV samarbeidet om en plan for å overkjøre regjeringen for å få innført obligatoriske åstedsundersøkelser utført av rettsmedisinere og politieksperter, i stedet for en frivillig ordning med leger som åstedsgranskere. Vi fikk også vite at mannen som har kjempet for denne løsningen i en årrekke, professor Torleiv Rognum ble innkalt til Stortinget for å møte helse og justisfraksjonen til regjeringspartiene. Vi laget flere saker om de politiske reaksjonene. Og nå ser saken ut til å være endelig løst. Etter våre avsløringer de siste fire årene innføres åstedsundersøkelser fra sommeren 2009.

DOBBELTKONFRONTASJONER

Flere års samarbeid har gjort at vi har utviklet en egen teknikk når vi konfronterer myndighetspersoner med våre funn. Vi forbereder og planlegger intervjuene i samarbeid. Og vi møter også alltid opp sammen når intervjuet skal gjøres. Vi avklarer med intervjuobjektene at vi trolig har spørsmål begge to. Så starter en av oss intervjuet. Den andre sitter og hører nøye på svarene under hele intervjuet. Etter at det første intervjuet er over er det klart for nummer to av oss. Som nøye har hørt og vurdert hvordan myndighetspersonen svarer, og dermed kan sette inn de avgjørende kritiske spørsmålene. Dette gir nesten alltid bedre og mer opplysende svar. Og ikke minst mer avslørende TV-sekvenser.

Årets beste eksempel på det er svarene fra statssekretær Rigmor Aaserud i Helse og Omsorgsdepartementet etter sakene om høringene og den unødvendige nye loven.

Rollene som intervjuer nr 1 og nr 2 bytter vi på. Det kan være avhengig av både type historie og type konfrontasjonsintervju vi skal lage. **Side 14**

STUDIER AV BARNEDODSFALL

Det finnes få studier gjort av vold mot barn gjort i Norge. Da vi for fire år siden startet opp arbeidet med disse sakene, fantes det ingen statistikk over hvor mange barn som årlig utsettes for vold ellers som dør som følge av mishandling.

Denne statistikken kom for første gang i 2007 etter at vi gjentatte ganger hadde påpekt mangelen i våre reportasjer.

Siden ingen, verken politiet eller andre myndigheter, hadde statistikk som viste anmeldte barnemishandlingssaker og hvor mange saker som fører til domfellelse/henleggelse gjorde vi vår egen undersøkelse.

Først sendte vi et spørreskjema til familievoldskoordinatorerne i samtlige politidistrikt for å få tall og dommer. Men de manglet oversikt og svarene ga oss lite konkrete opplysninger.

Deretter valgte vi en annen metode. Vi forsøkte å spore enkeltsaker fra hele landet. Ved å søke i A-tekst og i avisarkiver landet rundt ønsket vi å få en oversikt over alt som er skrevet om barnedødsfall og mishandling de siste 10 årene. For hver sak vi kom over registrerte vi tid og sted for handlingen. Vi samlet så mye informasjon som mulig i hver enkelt sak, kontaktet etterforsker, spurte hvor saken sto og hvordan det hadde gått. Der hvor saken hadde endt med tiltale fikk vi ut dommene.

Dette var en svært komplisert jobb. For mange av sakene vi fant fram til var mer enn fem år gamle. Og da har man ikke rett til å få ut dommen. Vi var helt avhengige av å få ut navnet på tiltalte for å i det hele tatt å finne riktig dom.

Utallige telefoner til lagmenn, politietterforskere og lange forklaringer og forsøk på å overbevise dem om at dette var en viktig sak, gjorde at vi fikk opplysningene vi trengte. Det skjedde selvfølgelig under kildevern.

Men det mest utfordrende var når vi ikke kunne hente ut en dom, fordi saken var blitt henlagt. Vi ringte til etterforskere, snakket under kildevern med leger, bistandsadvokater og forsvarere i sak etter sak. I enkelte tilfeller kontaktet vi journalister fra lokalaviser som hadde omtalt sakene.

Det hele ble et vanskelig og tidkrevende puslespill hvor alle opplysninger vi fikk om enkeltsaker måtte kryssjekkes med så mange kilder som mulig.

Opplysningene vi fikk inn, systematiserte vi ved å utarbeide et registreringsskjema og en mappe som inneholdt opplysninger i hver enkelt sak. Så oppdaterte vi fortløpende når vi fikk nye eller utfyllende opplysninger. Tilslutt hadde vi en base på 50 saker. 32 av sakene var ferdig etterforsket. Vi fant at 42 prosent av de anmeldte sakene som gjaldt vold mot barn ble henlagt. Henleggelsesprosenten for vold totalt er 28 prosent.

En av årsakene til henleggelsene er at det ikke gjøres faste åstedsundersøkelser i Norge.

Vi har opparbeidet spesialkunnskap ved å delta på en rekke seminarer om barnedød. Vi har lest alle tilgjengelige utenlandske rapporter, og vi har hatt utallige samtaler med det som finnes av eksperter på både etterforskning, drap og krybbedød som finnes her i Norge.

Vår møysommelig opparbeidede kunnskap er uvurderlig i et svært omfattende og komplisert saksfelt. Det har gjort oss i stand til å konfrontere makthavere i sentrale problemstillinger.

Det gjør oss også i stand til å fange opp nyanser i et ofte byråkratisk språk, eller til å skjønne når en etterforskning ikke er grundig nok utført.

Vi tror også at kunnskapen og fokuset vi har hatt gjennom disse årene, er med på å bedre barns rettsikkerhet i Norge. **Side 15****Side 15**

SPESEIELLE ERFARINGER

Martine døde av vold, og ingen vet fremdeles hvorfor Josefina døde. Det vi vet, etter å ha jobbet med tilsvarende saker de siste fire årene, er at dette er vondt for alle involverte, uansett.

Samtidig er mye av stoffet svært komplisert og vanskelig tilgjengelig, så vi har hatt behov for såkalte "cases" for å menneskeliggjøre stoffet, og for å få folk flest til å kunne forstå hva dette handler om.

I 2008 valgte vi derfor å fortelle historiene om henholdsvis Martine og Josefina så tett og nært som overhodet mulig. Vi brukte foreldrenes private videoopptak av begge barna, og vi brukte stillbilder av begge.

Martines foreldre ble i utgangspunktet kontaktet via deres bistandsadvokat og Josefines mor fikk vi kontakt med gjennom Landsforeningen uventet barnedød.

Det ble grundig diskutert i redaksjonen både bruk og omfang, og i tillegg hadde vi lange samtaler med foreldrene til barna i forkant, hvor vi understreket hvor sterkt dette materialet kunne virke både på dem og omgivelsene.

En diskusjon gikk på hvordan vi skulle presentere Martines foreldre uten at de framstod som mistenkt i saken.

I Martines tilfelle var en tidligere dagmamma siktet i starten, og da saken mot henne ble lagt bort på bevisets stilling, kunne jo fort mistanken falle på hennes foreldre.

Vi valgte derfor å presisere at de aldri hadde vært i politiets søkelys, og vi valgte i samarbeid med dem, og ikke vise deres ansikter på TV.

Likeledes var det viktig å la dagmammaens advokat komme tilstrekkelig til orde, slik at også hun fikk fram sin versjon av saken så godt det lot seg gjøre.

Når det gjaldt Josefines mamma, var hun en av dem som i samarbeid med LUB ønsket å fortelle sin historie for om mulig få regjeringen til å innføre faste åstedsundersøkelser.

Begge familiene har i ettertid vært svært fornøyd med måten de har blitt presentert på.

TAKK

Vi vil gjerne takke vår redaksjonsledelse for all tid vi har fått bruke på disse reportasjene.

I tillegg har vi opplevd en enorm støtte fra både ledelse og kolleger.

Takk for all ros og forståelse.

Kristiansand/Hamar 14. januar 2009

Asbjørn Øyhovden Connie Bentzrud

Vedlegg:

1. DVD med samtlige reportasjer

2-10, nettsaker

11. Justisdepartementets Lovavdelings avklaring om taushetsplikt

12. Nettsak